

A man with short brown hair, smiling, is seated in a vehicle. He is wearing a dark navy blue zip-up jacket with a light green collar and a small 'tide' logo on the chest. Underneath, he wears a white collared shirt and a dark blue tie with the 'tide' logo. He is also wearing a black smartwatch on his left wrist. The background shows the interior of a vehicle with black seats and a window looking out onto a bright, slightly blurred outdoor scene.

tide

Åpenhetsloven redegjørelse

Tide AS 2024

Introduksjon

Tide har gjennom sin 144-årige historie hatt søkelys på ansvarlig og bærekraftig virksomhet. Medarbeidernes helse, sikkerhet, velvære og rettigheter er avgjørende for selskapets virksomhet.

I respekt for menneskerettighetene har Tide klare prinsipper og forventninger til leverandører, kunder og samarbeidspartnere og er forpliktet til å opprettholde de høyeste etiske standarder, atferd og etterlevelse.

Tides etiske krav til leverandører spesifiserer minimumskravet fastsatt av Tide for etikk, miljø og sosiale forhold hos selskapets ulike leverandører, herunder kontraktspartnere og underleverandører.

Kort om loven

Åpenhetsloven trådte i kraft 1. juli 2022. Loven skal fremme virksomheters respekt for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. Loven stiller krav til åpenhet og innsyn for offentligheten i hvordan virksomhetene jobber med dette, herunder plikt for større virksomheter til å rapportere om blant annet deres etterlevelse av grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i virksomhetene, i deres leverandørkjeder og hos forretningspartnere. Formålet med denne redegjørelsen er å gi allmennheten innsikt i Tides nøkkelfunn i aktsomhetsvurderingene, og hvilke tiltak som er iverksatt.

Denne redegjørelsen er den andre redegjørelsen Tide har utarbeidet, og tiltakene som omtales i denne vil derfor fokusere på de tiltak som er iverksatt siden forrige redegjørelse ble utarbeidet og offentliggjort i juni 2023.

Denne redegjørelsen inneholder følgende tema:

Virksomhetens organisasjon og virkeområde.

Retningslinjer og rutiner for evaluering og identifisering av risikoer, inkludert håndtering av faktiske og mulige negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold.

Hvordan arbeidet med aktsomhetsvurderingen er organisert og hvilke tiltak virksomheten har gjennomført.

Resultat av de aktsomhetsvurderingene som er gjort og hvilke kanaler selskapet har for å varsle brudd på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold.

Organisasjon

DSD Bus AS er morselskapet til Tide AS og Tide Buss og Bane AS. Under Tide AS ligger også andre datterselskaper som Tide Buss, Tide Bus Danmark, Tide

Verksted og andre datterselskaper/joint ventures. I den videre benevnelsen vil Tide benyttes om samtlige selskaper under ett.

Operasjonsområde

Tide er Norges nest største mobilitetselskap og blant de største aktørene i Danmark. Tide kjører offentlige kontrakter i både Norge og Danmark, samt omfattende kommersiell virksomhet innen salg av turbusstjenester, samt fly- og ekspressbuss. Totalt har selskapet over 5.670 medarbeidere og en moderne flåte med mer enn 2.300 busser og 34 bybanevogner. Hovedkontoret ligger i Bergen, mens hovedkontoret i den danske virksomheten ligger i Odense.

Tide har som kundeløfte å skape gode og bærekraftige reiseopplevelser. Hver eneste dag gjennomføres mer enn 20.000 ganger.

Tides medarbeidere er stolte over å være en viktig samfunnsaktør i folks hverdag. Som tilbyder av bærekraftige mobilitetsløsninger, og et fremtidsrettet transportselskap er Tide en sentral aktør når nye og mer miljøvennlige teknologier gjennomføres innen kollektivnæringen.

Lovens virkeområde

Åpenhetsloven er iverksatt på konsernnivå i Tide. Dette innebærer at konsernet har det daglige ansvaret for arbeidet med å sikre menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i sine virksomheter og verdikjeder. Styret er ansvarlig for å føre tilsyn og sikre respekt for menneskerettighetene i hele virksomheten.

Tide er busser, bybaner, ruter, billetter, logistikk, holdeplasser og drivstoff. Men mest av alt er det mennesker. Arbeidet for gode, sikre og utviklende arbeidsmiljø der medarbeidere trives ligger til grunn for virksomheten.

Arbeidet med å sikre at Tide etterlever menneskerettighetene og at egne ansatte har anstendige arbeidsforhold, blir ivaretatt løpende gjennom et godt trepartssamarbeid mellom selskapet og representanter for arbeidstakerorganisasjoner, samt vernetjenesten. Dette er også et sentralt punkt i de årlige eksterne revisjonene.

Tide tror på organisasjonsengasjement gjennom dialog med ansatte og/eller tillitsvalgte. Ved å lytte til medarbeiderstemmene får selskapet benyttet de ansattes erfaringer og innsikt som påvirkning og støtte for bærekraftige og tilfredsstillende arbeidsforhold. Tide søker å etablere og opprettholde en tillitsfull dialog som grunnlag for medarbeiderinvolvering, slik som anerkjente fagforeninger, arbeidsmiljøutvalg og arbeidsutvalg.

Utover egen virksomhet krever Tide at selskapets leverandører skal overholde og etterleve Tides etiske prinsipper som inkluderer menneske- og arbeidsrettigheter. Leverandørene forventes å videreføre disse prinsippene til sine egne leverandører for å sikre tilpasning gjennom hele forsyningskjeden.

Tides policy for menneskerettigheter ligger offentlig tilgjengelig på nettsiden til konsernet, og skal be- kjentgjøres overfor leverandører og andre samar- beidspartnere. (<https://www.tide.no/media/2918/tide-as-konsernpolicy-for-menneskerettigheter.pdf>)

Risiko for negative konsekvenser for menneske- og arbeidsrettigheter

Tide skal være en pådriver for et ansvarlig samfunn. Som et busselskap med driftsoperasjoner 365 dager i året i to ulike land, flere landsdeler og ulike drifts- forhold skal Tide være en god og trygg arbeidsgiver, leverandør og samarbeidspartner overfor både våre egne medarbeidere, reisende og kunder, samt våre leverandører og deres medarbeidere. Ved at Tide setter krav til adferd i egen verdikjede vil Tide bidra til at risikoen for negative konsekvenser for menneske- og arbeidsrettigheter reduseres. Under følger eksempler på mer konkrete krav Tide fremmer i egen verdikjede for å redusere negative konsekvenser for menneske- og arbeidsrettigheter.

Menneskerettighet	Hva betyr dette for våre leverandører
Barnearbeid Tide aksepterer ikke barnearbeid eller noen praksis som hemmer utviklingen av barn.	Leverandører kan ikke ansette noen under 15 år eller, der den er høyere, i henhold til gjeldende lov, den obligatoriske nasjonale skolesluttalderen. Leverandører kan aldri bruke eller støtte praksis som hemmer utviklingen av barn i samsvar med gjeldende ILO-konvensjoner
Tide aksepterer ikke noen form for ufrivillig arbeidskraft.	Leverandører kan ikke bruke noen form for ufrivillig arbeidskraft, inkludert, men ikke begrenset til, mennesker som har vært utsatt for menneskehandel, tvangsarbeid, fengsel eller gjeldsbundet arbeid. Tide vil sørge for at selskapet følger alle forskrifter.
Rett til et sunt og trygt arbeidsmiljø og bomiljø Sikker drift er en prioritet for Tide	Tide kjører mer enn 20.000 buss og bane-avganger hver dag. Derfor er sikkerhet selskapets førsteprioritet. Tide erkjenner at det har et ansvar for å gjøre det selskapet kan for å sikre helse og sikkerhet, også i egen verdikjede.
Rett til å organisere seg	Retten til å organisere seg er en grunnleggende menneskerettighet. Organisasjonsfriheten er en viktig del av rettighetene til arbeidere. Artikkel 8 i FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter slår fast at alle har rett til å danne fagforeninger og slutte seg til en fagforening etter eget valg.
Rett til et ikke-trakasserende arbeidsmiljø	Tide forventer at alle leverandører og ansatte følger selskapets etiske retningslinjer, sørger for et ikke-trakasserende klima og rapporterer enhver hendelse som beskrevet i retningslinjene fra Tide

Leverandør, kunder og samarbeidspartnere

Tides leverandører, kunder og samarbeidspartnere skal etterleve selskapets etiske krav og rapportering i henhold til åpenhetsloven for ansatte i virksomheten. Tide forventer at selskapets leverandører og eksterne partnere har tilstrekkelig opplært personell med dedikerte personvern- og sikkerhetsansvar som bidrar til samarbeid med Tide.

Tide krever i praksis at det forhandles og signeres hensiktsmessige kontraktbestemmelser som ivaretar ansattes rett til et sunt og trygt arbeidsmiljø. I tillegg, der det er relevant, databeskyttelse, eller databehandlingsavtale med passende tilleggsstandardklausuler, for å sikre overholdelse av og beskytte personvernet. Åpenhet og vilje til å samarbeide for å iverksette spesifikke tiltak og justeringer for å beskytte personopplysninger og personvern til enkeltpersoner forventes.

Den enkelte leverandør, kunde eller samarbeidspartner til Tide skal sikre at alle underleverandører som leverer produkter som inngår som en del av produktet, eller tjenester knyttet til utviklingen av produktet, er i samsvar med Tides krav under Åpenhetsloven.

For menneskerettighetsbrudd som bedriften har, eller kan ha, forårsaket eller bidratt til, skal bedriften konsultere og involvere påvirkede eller potensielt påvirkede rettighetshavere, inkludert arbeidstakere, arbeidstakerrepresentanter og fagforeninger.

Leverandøren, kunden eller samarbeidspartneren skal iverksette tilstrekkelige tiltak for å redusere risikoen knyttet til underleverandører som ikke oppfyller de oppførte eller tilsvarende kravene.

Tide tror på åpen og rettferdig konkurranse som et viktig virkemiddel også for å sikre arbeidernes rettigheter. Leverandører må overholde konkurranselover (antitrust) i landene der de opererer eller selger produkter. Leverandører skal ikke koordinere markedsadferd med konkurrenter eller egne leverandører på en måte som utilbørlig begrenser konkurransen.

Tiltak

Tide har en egen intern rutine som skal ivareta at Åpenhetsloven etterleves.

Tide har en egen konsernpolicy for menneskerettigheter som er offentlig tilgjengelig.

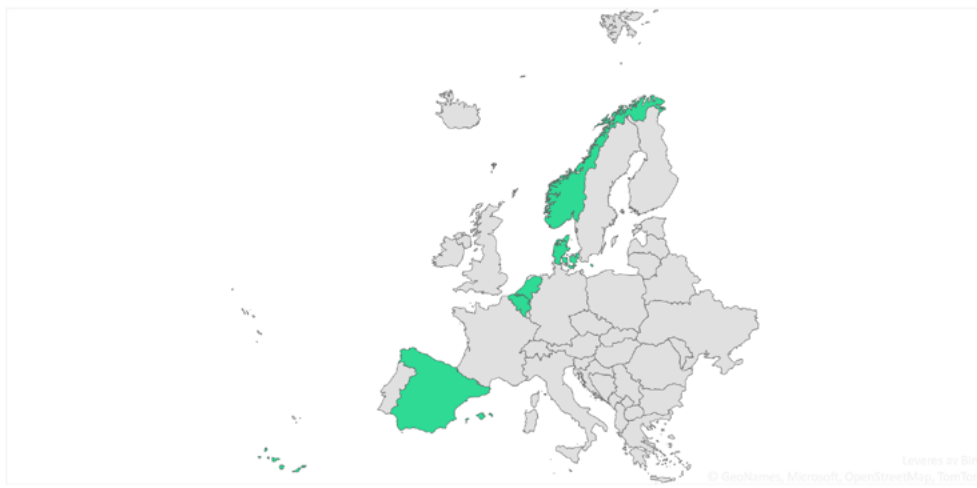
Tide har kartlagt leverandørsiden, og gjennomført løpende aktsomhetsvurderinger av dem, herunder gjort vurderinger om det er nødvendig å iverksette tiltak.

Tide har en rekke leverandører, og som en betydelig tilbyder av busstjenester er de største innkjøpene målt etter økonomisk verdi knyttet til bussinnkjøp.

I forbindelse med åpenhetsloven igangsatte Tide et kartleggingsarbeid over hvem som er konsernets største leverandører, deres opprinnelsesland og de største leverandørenes ulike produksjonsland (Tides 2. ledds leverandører). Formålet er å se på hvorvidt det er stor geografisk risiko for at det foreligger brudd på grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold.

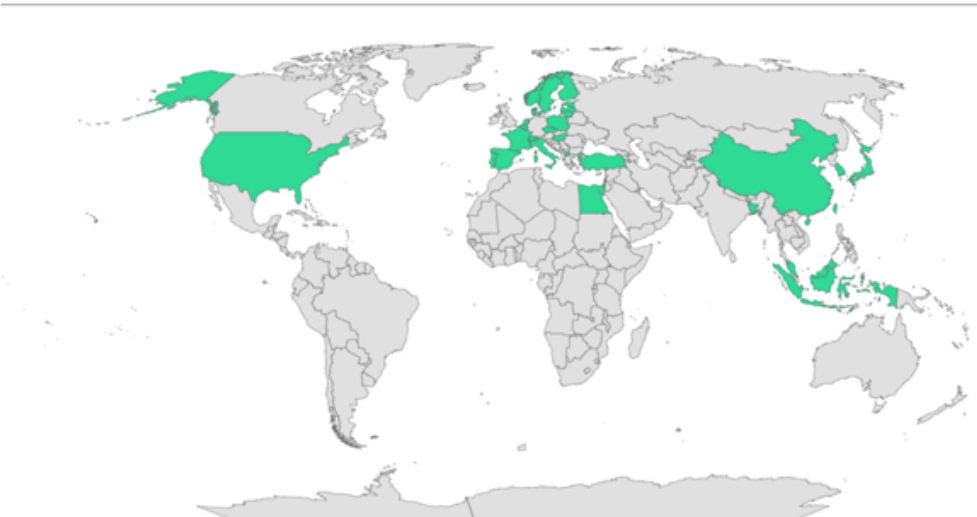
Analysen ble gjennomført internt i Tide basert på informasjon innhentet fra leverandører og øvrige forretningspartner. Dette arbeidet er videreført siste år, og figuren under viser hvor Tide har sine leverandører fordelt geografisk per utgangen av mai 2024:

Tides første linje leverandører

Kartet over viser i hvilke geografiske land Tide har sine aller største leverandører. Disse er Tide sine direkte kontraktsmotparter.

Tides andre linje leverandører

Kartet viser i hvilke land de ulike leverandørene til Tide som vist i figur 1 har sin produksjon.

Basert på informasjonsinnhentingen og de funn det har gitt har Tide utført en risikoanalyse hvor en har prioritert de områdene hvor risikoen er størst og begynt arbeidet med aktsomhetsvurdering innenfor disse.. Analysen har blitt gjort ved at man har kategorisert de ulike leverandørene i henhold til en risikomatrix der det er gjort en samlet vurdering av følgende risikogrupper:

- Geografisk risiko
- Bransjespesifikk risiko
- Firmaspesifikk risiko

På bakgrunn av risikoanalysen har Tide etablert en dialog med utvalgte samarbeidspartnere. Dialog er alltid en god plattform for å diskutere temaer som er identifisert som høyrisiko eller ved alvorlige forhold som brudd på etiske retningslinjer. Dialog skal brukes aktivt for å fremme krav og oppfordre til forbedring samtidig som dette gir oss et dypere innblikk i våre samarbeidspartneres arbeidsmetoder og systemer. Tide har et ansvar for å forsøke å stanse, redusere eller forebygge en eventuell negativ påvirkning.

For de leverandørene der aktsomhetsanalysen tilsier at det kan foreligge risiko for at menneskerettigheter eller arbeidsforhold ikke er tilfredsstillende ivarettatt etter de forventninger og krav Tide har, kan dette innebære at Tide vil utføre jevnlig vurderinger av forretningsforbindelser for å bekrefte at risikoreduserende tiltak blir fulgt, eller for å bekrefte at skade faktisk har vært forhindret eller redusert.

For menneskerettighetsbrudd som bedriften har, eller kan ha, forårsaket eller bidratt til, ønsker Tide å konsultere og involvere påvirkede eller potensielt påvirkede rettighetshavere, inkludert arbeidstakere, arbeidstakerrepresentanter og fagforeninger.

Tide har siden forrige rapportering utført stedlig tilsyn hos to bussprodusenter i Kina i forlengelse av allerede avtalte besøk hos leverandørene. Det har ikke blitt observert noen overtredelser av grunnleggende menneskerettigheter eller brudd på krav til anstendige arbeidsforhold i forbindelse med dette stedlige tilsynet og observasjonene av arbeidsforhold.

Våre samarbeidspartnere og leverandører kan forvente av oss at vår forretnings- og innkjøpspraksis skal styrke, ikke undergrave, deres mulighet til å levere på kravene Tide stiller til mennesker, samfunn og miljø. Samarbeid er viktig som utgangspunkt.

Tide har videre siden forrige redegjørelse utarbeidet både en prosedyre for godkjenning av leverandører forut for avtaleinngåelse for å sikre at virksomheten velger pålitelige, kvalifiserte og egnede leverandører.

I tillegg har Tide etablert en prosedyre for strategisk innkjøp med klare retningslinjer og trinnvise handlinger for å sikre at innkjøpsprosesser blir gjennomført effektivt og i samsvar med Tide sin overordnede strategi og gjeldende regelverk. Prosedyren setter tydelige krav og konkrete aksjonspunkter til hva leverandørene må etterleve for å kunne inngå et samarbeid med Tide.

Tide er også i ferd med å implementere et nytt verktøy for innkjøp. Dette verktøyet ventes å gi selskapet enda bedre forutsetninger for å gjøre gode risikovurderinger, og også gi økt automatisering, bedre muligheter for kontinuerlig, løpende overvåkning av leverandører og verdikjedene, i tillegg til varsling i forbindelse med oppfølging av leverandører. Tide forventer at verktøyet vil kunne tas i bruk i løpet av høst/vinter 2024/2025.

I tillegg til å aktsomhetsvurdere leverandører har Tide også et ansvar for sikre at hele konsernets verdikjede, herunder kunder og andre samarbeidspartnere etterlever de forventninger og krav som Åpenhetsloven stiller. Tide har derfor i 2024 rettet søkelyset mot denne interessentgruppen, og det i større grad enn ved første rapportering.

Hendelsesrapportering og egne ansatte

Tide har en sikker varslingstjeneste (mittvarsel.no) der ansatte og eksterne interessenter, f.eks. lokalsamfunn, kan ta opp og melde sine bekymringer angående brudd på menneske- eller arbeidsrettigheter og risiko. Tide oppfordrer også ansatte til å rapportere eventuelle bekymringer i linjen, gjennom sin leder.

Avslutning

Tide AS vil fortsette å arbeide med å kartlegge risikoen for brudd på menneskerettigheter og uanstendige arbeidsforhold i konsernets verdikjede. Det forventes at dette arbeidet kan bli mindre ressurskrevende etter hvert som aktører i verdikjeden har fått bedre kjennskap til Åpenhetsloven og de forventninger Tide har til sine leverandører. Videre vil Tide fortsette å arbeide med å sikre at våre kunder, leverandører, samarbeidspartnere og medarbeidere er kjent med våre krav gjennom kunnskapsdeling og informasjon, kontraktkrav og -innhold og dialog.

Bergen, 25. juni 2024

MARTIN ØKLAND
Styrets leder

ANITA KROHN TRAAETH
Styremedlem

SIV F. CHRISTENSEN
Styremedlem

PHILIPP ENGEDAL
Styremedlem

MARIANNE DORTHEA JACOBSEN
Styremedlem

TRUDE CHRISTIN SANDE
Ansattstyremedlem

RAYMOND MARCUSSEN
Ansattstyremedlem

KJELL NESHEIM
Ansattstyremedlem

ROGER HARKESTAD
Konsernsjef